

Interview med historiker Jakob Ørnbjerg

I anledning af Dansk Center for Byhistorie kommende udgivelse "Danmarks byer i renæssance og enevælde"

Hvordan er "Danmarks byer i renæssance og enevælde" et vigtigt bidrag til den byhistoriske bibliografi?

Styrken ved centerets kommende udgivelse er, at det bliver en omfattende opsamling på den byhistoriske forskning indenfor perioden 1550-1850. Det har man ikke set tidligere. Værket er således en slags *bouillontering* af al den byhistoriske forskning der er bedrevet rundt omkring på de lokalhistoriske arkiver, museer og universiteterne de sidste par årtier. Det er jeg

"Værket er en slags bouillontering af byhistorisk forskning"

meget stolt af, og jeg synes bogen lægger sig i flot forlængelse af centerets tidligere udgivelse "Middelalderens byer". Det omfattende og meget flotte billedmateriale i bogen synes jeg ligeledes, vi formår at sætte ind i en større formidlingsmæssig og forskningsmæssig kontekst.

Hvad er de vigtigste pointer fra dine kapitler?

Mine kapitler omhandler byernes fysiske rammer samt økonomi og erhverv i perioden 1550-1700. Indenfor økonomi og erhverv er en af de centrale pointer, at de danske byer for alvor blev integreret i den globale verdensøkonomi. Dette skyldtes både de store opdagelsesrejser, handlen ude på de oversøiske have og dansk landbrugs stigende overskud af korn og okser, som placerede danske byer i det internationale marked.

I mit kapitel om dagligliv i byerne har mine undersøgelser koncentreret sig om, hvordan det var at leve, bo og færdes i en by på det her tidspunkt. Jeg har gjort mig stor umage for at skrive de fortidige mennesker frem i historien, så det ikke kun handler om kornpriser, cirkeldiagrammer og de lange strukturer. Her synes jeg særligt at afsnittet om

byens lydunivers er interessant. Både byernes lyd- og lugtbillede adskilte sig fra utroligt meget fra i dag. Hvis man bevægede sig i en by for 400 år siden, var gadelivet f.eks. fyldt med husdyr, som medførte en masse konflikt, larm og lugt.

Hvordan skriver man om de danske byer samtidig med at man skriver de enkelte mennesker frem i historien?

Man må finde sig nogle kødkroge, man kan hænge historien op på. I økonomi og erhvervs-kapitlet har jeg f.eks. taget udgangspunkt i tre købmænd fra hhv. Odense, Vejle og Ringkøbing. De repræsenterer hver især tre aspekter af den danske købmandshandels kontakt til udlandet såvel som det nære opland i perioden. Disse mennesker bliver således en slags bundgangspæle til at forstå de lange strukturer omkring dansk

"Man må finde sig nogle kødkroge man kan hænge historien op på"

handel i perioden. Men det er klart, at man træffer både en masse valg og en masse fravalg i processen med at skrive et stort synteseværk som dette. Derfor kan vi selvfølgelig ikke garantere, at vi har fået *alle* historier og *alle* nuancer med. Jeg tror og håber dog på, at værkets omfattende karakter vil gøre det til en referenceramme, kildebank og inspirationskilde for både nuværende og kommende byhistorikere.

Hvad har du som byhistoriker lært ved at være med i projektet?

Jeg har lært utroligt meget af mine fantastisk kompetente medforfattere Mikkel Leth Jespersen og Jørgen Mikkelsen. Vi har haft tre forskellige udgangspunkter både mht. sympatier og interesse-felter inden for dansk byhistorie, hvilket har bidraget til en større faglig bredde.

Jeg har virkelig også fået øjnene op for, hvor forskellige de danske byers historie er. I virkeligheden er dansk byhistorie mange små historier mht. den enkelte bys befolkning, udvikling og økonomi. Det har været meget interessant at dykke ned i, og det er forhåbentlig også nogle nuancer, som kommer til syne i bogen.

Var der nogen historier eller pointer, der overraskede dig enten i forbindelse med din egen research eller i de andres bidrag?

Byens lydunivers har byhistorikere ikke haft særlig meget fokus på før de seneste par år. Det var derfor en stor øjenåbner for mig at arbejde med det i forbindelse med mit kapitel om dagligliv i byen. Det har været en udfordring at genskabe det datidige lydunivers ud fra meget af det skriftlige kildemateriale, men det er jo også det, der gør det så fascinerende.

Hvad kunne du tænke dig at forske mere i, hvis du skulle tilføje et par kapitler til værket?

Jeg ville helt bestemt undersøge datidens boligforhold yderligere. Hvordan har man indrettet sig i boligerne? Hvad har man brugt penge på? Boligforhold kan sige os rigtig meget om ikke blot de enkelte byer, men også om kontakten til den store verden. I nogle huse i 1600-tallet finder vi f.eks. papegøjer. I en hønsesgård i Aalborg dukker der amerikanske kalkuner op. Hvor kommer de fra? Og hvad bruger man dem til? De her generelle spørgsmål om, hvordan folk bor og indretter sig, synes jeg er meget interessante.

Har du andre kommende udgivelser på tegnebrættet?

”Jeg har netop afleveret manuskriptet til en bog om Svaneapoteket, der 1670-2013 havde hjemme i Jens Bangs Stenhus i Aalborg. Den handler ikke om stenhusets interessante arkitektur, men derimod om det daglige liv og de mennesker, der færdedes i stenhuset igennem 400 år. Bogen lægger sig dermed meget godt i forlængelse af denne udgivelse. Det være sig i forhold til perioden, men også ønsket om at gøre fortidens mennesker levende i de historiske fremstillinger. Den udkommer til næste år.”